

راهنمای عملی تدریس در کلاس‌های درس بزرگ و پر جمعیت

پدید آورنده
سازمان یونسکو

مترجمان
صادق موسوی
اعظم معتمدی

انتشارات آوای نور
تهران - ۱۳۹۷

عنوان و نام پدیدآور	: راهنمای عملی تدریس در کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت/پدیدآورنده سازمان یونسکو؛ مترجمان صادق موسوی، اعظم معتمدی.
مشخصات نشر	: تهران: آوای نور، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	: ۹۶ ص؛ ۵/۱۴×۵/۲۱ س.م.
شابک	: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۶۸-۳
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: عنوان اصلی: Practical Tips for Teaching Large Classes: A Teacher's Guide, ۲۰۱۵.
یادداشت	: کتابنامه.
موضوع	: تدریس اثربخش -- دستنامه‌ها
موضوع	: Effective teaching -- Handbooks, manuals, etc
موضوع	: کلاس‌داری -- دستنامه‌ها
موضوع	: Classroom management -- Handbooks, manuals, etc
شناسه افزوده	: موسوی، صادق، ۱۳۷۰ - مترجم
شناسه افزوده	: معتمدی، اعظم، ۱۳۵۷ - مترجم
شناسه افزوده	: یونسکو
شناسه افزوده	: Unesco

راهنمای عملی تدریس در کلاس‌های درس بزرگ و پر جمعیت

پدید آورنده: سازمان یونسکو

مترجمان: صادق موسوی - اعظم معتمدی

ناشر: انتشارات آوای نور

چاپ اول ۱۳۹۷

تیراژ: ۵۰۰ جلد

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۳۰۹-۳۶۸-۳

تهران: خیابان انقلاب- خیابان ۱۲ فروردین- خیابان وحید نظری- پلاک ۹۹

تلفن: ۶ - ۶۶۹۶۷۳۵۵ / نمابر: ۶۶۴۸۰۸۸۲

کلید حقوق برای ناشر محفوظ است

قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

فهرست مطالب

پیشگفتار.....	۵
مقدمه مترجم.....	۷
کلاس درس بزرگ و پرجمعیت چیست؟.....	Error! Bookmark not defined.
فرصت‌های چالش‌زا.....	Error! Bookmark not defined.
محتوای راهنما.....	Error! Bookmark not defined.
ایجاد محیط یادگیری با مدیریت خوب در کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت	Error!
	Bookmark not defined.
محیط کلاس درس.....	Error! Bookmark not defined.
سازماندهی محیط فیزیکی.....	Error! Bookmark not defined.
ایجاد محیط روانی-اجتماعی.....	Error! Bookmark not defined.
تدریس موثر در کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت	Error! Bookmark not defined.
	not defined.
طرح درس.....	Error! Bookmark not defined.
نمونه‌های ساده از یک ماتریکس طرح درس	Error! Bookmark not defined.
	defined.
شروع فرایند تدریس.....	Error! Bookmark not defined.
استفاده از طیفی از روش‌های تدریس..	Error! Bookmark not defined.
روش سخنرانی.....	Error! Bookmark not defined.
راهبردهای یادگیری فعال.....	Error! Bookmark not defined.
تمرین‌های درون کلاسی.....	Error! Bookmark not defined.

Error! تمرین گروهی، اهداف، فعالیت‌ها و طراحی یادگیری مشارکتی

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined..... ارزشیابی

Error! Bookmark not defined..... دیگر راهبردهای یادگیری فعال

Error! Bookmark not defined..... نقش بازخورد

Error! Bookmark not defined..... تکلیف دهی

Error! Bookmark not defined..... آزمون

Error! Bookmark not defined..... نمره گذاری آزمون‌ها و تکالیف

Error! Bookmark not defined..... تامل بر تدریس

Error! بیست نکته عملی برای تدریس در کلاس‌های درس بزرگ و پر جمعیت

Bookmark not defined.

Error! Bookmark not defined..... منابع

پیشگفتار

چارچوب داکار برای عمل، برنامه ای برگرفته از نشست جهانی آموزش در سنگال در سال ۲۰۰۰ است که بر آموزش به عنوان حق اساسی تمامی انسان‌ها تاکید دارد. اطمینان یافتن از حق آموزش، محور تمامی برنامه‌ها و ماموریت‌های سازمان یونسکو را تشکیل می‌دهد. البته این حق توسط تمامی اعضای این سازمان نیز مورد تایید قرار گرفته است. علاوه بر این، سازمان یونسکو نه تنها بر حق آموزش تاکید دارد بلکه آموزش با کیفیت برای همگان را نیز حائز اهمیت می‌داند.

در کتاب حاضر تاکید بر ایجاد مدارس و کلاس‌های درس فراگیر، دوستانه و حساس به نیازهای دانش آموزان است. در این راهنمای آموزشی به طور ویژه بر مسائل خاصی که باید هنگام تدریس در کلاس‌های بزرگ و پرجمعیت به آن پرداخته شود، تمرکز دارد. هدف کتاب پیش رو کمک به معلمان از طریق ارائه راهنمایی‌های عملی درباره تدریس در کلاس‌های بزرگ و پرجمعیت بدون فروکاستن از کیفیت است.

کلاس‌های بزرگ و پر جمعیت به عنوان یکی از موانع عدم حصول و اطمینان از کیفیت آموزشی تلقی می‌شود. در واقع مطالعات زیادی وجود دارد که معایب کلاس‌های درس بزرگ و پر جمعیت را به تصویر می‌کشند و بر کلاس‌های کم جمعیت به عنوان عاملی برای اطمینان یافتن از کیفیت آموزشی تاکید دارند. با این وجود، هنوز کلاس‌های بزرگ و پر جمعیت در بسیاری از مدارس کشورهای گوناگون به دلیل نبود بودجه و سیاست‌هایی که نسبت معلم به دانش آموزان را برای دستیابی به کیفیت لازم تعیین کند، دایر هستند. فراهم آوردن ابزارهایی برای پرداختن به مشکلات تدریس در کلاس‌های درس بزرگ و پر

جمعیت گامی مهم جهت به رسمیت شناختن کیفیت آموزشی برای همگان در محیط‌های آموزشی است.

ذکر این نکته ضروری است که کتاب حاضر، راه‌های جهان شمول برای تمامی چالش‌های مرتبط با کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت را ارائه نمی‌دهد، اما تلاش شده است که طیفی از فعالیت‌ها و روش‌های عملی مفید برای معلمان کلاس‌های درس بزرگ و پر جمعیت ارائه گردد. مسائلی از جمله چگونگی آماده سازی کلاس و تدوین طرح درس برای کلاس‌های درس بزرگ و پر جمعیت ارائه گردیده است. علاوه بر این نکات عملی برای مدیریت کلاس درس و تلقی کلاس‌های بزرگ و پر جمعیت به عنوان یک منبع تا چالش، و فرایندهای یادگیری و تدریس در این کلاس‌ها فراهم شده است. یکی دیگر از نکات مهم کتاب پیش رو، دوری جستن از تمرکز محض بر رویکردهای تجویزی و توجه به شیوه‌های کودک محور و دوستانه است. محیط یادگیری دوستانه فقط مختص دانش آموزان نیست، بلکه معلمان نیز از چنین محیطی بهره‌مند می‌شوند. معلمان از کلیدی ترین عوامل بهبود و تضمین کننده کیفیت آموزشی هستند. مسئولیت آماده سازی دانش آموزان برای آینده تا حدودی بر دوش معلمان است. بنابراین هدف سازمان یونسکو فراهم آوردن معلمانی مجهز به مهارت‌ها، ابزارها و حمایت‌های لازم برای انجام این وظیفه سنگین است.

کتاب حاضر کاری مشارکتی است که اولین بار توسط جرج آتینگ از دانشگاه ماهیلدو که مشاور یونسکو و یونیسیف در امور کودکان و آموزش است پیش نویس شده است. سپس از نظرات سایر متخصصین سراسر دنیا استفاده شده در متن نهایی کتاب استفاده شده است. سازمان یونسکو(شعبه بانکوک) از زحمات و مشارکت تمامی این افراد نهایت تقدیر و قدردانی را دارد.

شلدون شفلر
مدیر یونسکو شعبه
بانکوک

مقدمه مترجم

آموزش یکی از پیش شرط‌های لازم برای شکوفایی استعداد‌های ذاتی هر انسانی است. چه بسا انسان‌های با استعدادی که بر اثر آموزش ناصحیح از چرخه رشد و شکوفایی حذف می‌شوند و استعداد‌های درونی آنها نیز سرکوب می‌گردد، بنابراین ارائه آموزش مناسب و با کیفیت از جمله عوامل مهم در بالفعل شدن توانایی‌های فراگیران است. یکی از مشکل موجود بر سر راه آموزش با کیفیت، وجود تعداد زیاد و انبوه دانش‌آموزان در کلاس درس است. زمانی که تعداد دانش‌آموزان از حد استاندارد بیشتر شود، فرایند تدریس و یادگیری نیز به شدت تحت تاثیر قرار می‌گیرد. علل بسیاری برای کلاس‌های بزرگ و پرجمعیت ذکر شده است که از جمله آنها می‌توان به کمبود نیروی انسانی، کمبود تجهیزات، قرار گرفتن در منطقه محروم و... اشاره کرد.

جدای از علل و عوامل به وجود آورنده کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت باید گفت که وجود این کلاس‌ها یک واقعیت است پس در صورت عدم برخورد صحیح و علمی در مدیریت، تدریس و آموزش این کلاس‌ها، مشکلات آموزشی آنها دو چندان خواهد شد. دست اندرکاران آموزش و پرورش در سطح کلان و معلمان و مدیران مدارس در سطح خرد و افراد بومی هر منطقه در سطح محلی باید با همکاری یکدیگر سعی در برطرف نمودن موانع موجود در این کلاس‌ها و حرکت به سوی یادگیری و آموزش با کیفیت کنند. آنچه که در مورد کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت حائز اهمیت است قرار گرفتن در مسیری است که تضمین کننده رشد مهارت عاطفی، شناختی و رفتای دانش‌آموزان باشد.

باید توجه نمود که به دلیل جمعیت متراکم دانش آموزی در این کلاس‌ها مشکلات عاطفی، شناختی و رفتاری نیز دو چندان می‌شود. معلمان کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت نباید این کلاس‌ها را مصیبت تلقی کرده و فقط به دنبال تمام کردن درس و رهایی از آن باشند. سرنوشت بسیاری از دانش‌آموزان به نوع برخورد معلم و مهارت‌های او در تدریس و مدیریت کلاس درس گره خورده است. معلم باید بتواند روز به روز اطلاعات و مهارت خود را گسترش داده و شکاف کیفیتی موجود در این کلاس‌ها و دیگر کلاس‌های درس را به حداقل ممکن برساند.

اگر با دقت به کلاس درس بزرگ و پرجمعیت بنگریم خواهیم دید که مزایای چون فرصت برای تعامل اجتماعی، کار گروهی و پذیرش تنوع و تفاوت‌ها به شدت در این کلاس‌ها بالاست. بنابراین با افزایش سطح دانش و شایستگی و تغییر نوع نگاه می‌توان گام‌های مثبتی در جهت بهبود کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت برداشت، فلذا هدف مترجمین این کتاب نیز ارائه راهکارهای عملی و عینی در این زمینه بوده است. امید است که این کتاب بتواند گامی هر چند اندک در راه ارتقا کیفیت کلاس‌های درس بزرگ و پرجمعیت بردارد.

صادق موسوی
اعظم معتمدی

